

UYGULAMALI DOĞA EĐİTİMİ¹

Araştırma Makalesi / Research Article

Sözcü, U. (2022). Uygulamalı Doğa Eğitimi. |
Kapadokya Coğrafya Dergisi, 3(7), 9-18

Ufuk SÖZCÜ

usozcu@hotmail.com

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

ORCID No: 0000-0002-6809-4774

Burcu KARATEKİN

Millî Eğitim Bakanlığı

burcukaratekin@gmail.com

ÖZ

Bireylerin yaşadığı doğayı tanınması ve onu koruması için doğa eğitimi alması gerekmektedir. Bunun için çocukluk dönemi oldukça önemlidir. Sosyal bilgiler dersi öğrencilerin sürdürülebilir çevre anlayışını geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu hedef için en iyi araç ders dışı etkinliklerle doğa eğitimi yapmaktır. Bu çalışmada sosyal bilgiler 4.sınıf programında yer alan “Yaşadığı çevredeki doğal ve beşerî unsurları ayırt eder.” kazanımı doğrultusunda öğrencilere doğa eğitimi etkinliği yaptırmak amaçlanmıştır. Çalışma Kastamonu ilindeki bir ilkokulda öğrenim gören 42 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Doğa eğitimi öncesinde, sırasında ve sonrasında bazı çalışma yaprağı etkinlikleri uygulanmıştır. Sonuçta öğrencilerin doğa eğitimi ile hedeflenen kazanıma eğlenerek, yaparak ve yaşayarak ulaştıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Doğa eğitimi, Sosyal bilgiler, İlkokul öğrencisi.

APPLIED NATURE EDUCATION

ABSTRACT

It is essential for the individuals to learn about the nature in which they inhabit and to have nature education in order to protect it. Childhood, consequently, is considerably important. The social studies courses aim to develop sustainable environmental understanding of the students. The best instrument to fulfill this aim is to provide nature education through extracurricular activities. In this study, it is aimed to exercise students nature education by means of the outcome of the 4th grade students “They distinguish social and human elements in their environment”. The study was conducted with 42 students in a primary school in the province of Kastamonu. Some worksheet activities are also applied to the students before, during and after the nature training. In the end it has been seen that the students reached the skill aimed with nature training by having fun, doing and experiencing.

Keywords: Nature education, Social studies, Primary school student.

1. GİRİŞ

Okul dışı öğrenme etkinlikleri daha fazla duyu organını işe koşarak kalıcı bir öğrenmeyi gerçekleştirmek, eğlenceli bir ders ortamı oluşturmak, öğrencilerin derse aktif katılımlarını sağlamak, öğrencilere dayanışma ve sorumluluk gibi birtakım değerleri kazandırmak amacıyla okul binası dışında yapılan etkinliklerdir.

Antik Yunanda Platon ve Aristo'ya kadar uzanan okul dışı öğrenme Rousseau, Pestalozzi, Frobel ve Dewey ile büyük bir gelişim göstermiştir. Geçmişten günümüze her dönemde bahsi geçen okul dışı öğrenmeyi öğretmenlerin eğitim uygulamalarında destekleyici bir uygulama olarak görmeleri gerekmektedir (Tokcan, 2015). Okul dışı öğretimin önemli özelliklerini Şimşek ve Kaymakçı (2015) şu şekilde sıralamıştır:

- Okul dışı öğretim okul binası dışındaki kişi, alan, kurum ve kaynakları kapsar.
- Okul dışı öğretimin eğitim - öğretim süreci içerisinde öğretim programı kazanımları doğrultusunda yapılması esastır.
- Okul dışı öğretimin planlı ve programlı öğrenme yaşantılarını içermesi gerekir.
- Okul dışı öğretim öğrencilerin bireysel deneyimlerine dayanır.
- Okul dışı öğretimde öğretmen-öğrenci ilişkisi hiyerarşik değildir.

Okul dışı öğretim çeşitli şekillerde tanımlanabilir, ancak temel ilke, eğitimin geleneksel sınıfın dışında, doğal veya kültürel bir ortamda gerçekleşmesidir. Bu eğitim biçimi, öğrenci merkezli, genellikle işbirlikçi ve hem çevresel hem de sosyal bağlamın önemli bir rol oynadığı bir eğitim olarak nitelendirilir (Waite, Bølling ve Bentsen, 2016; Akt. Sjöblom, Eklund & Fagerlund, 2021). Okul dışı öğretim kişisel ve toplumsal sorumluluk gelişimi ve sağlık için fiziksel aktivite değeri öğrenme, içsel değer ve sosyal etkileşim, sırasıyla vurgulayan bir yapıya sahiptir (K. Andrew vd. 2018). Okul dışı öğrenmenin çocuklar, öğretmenler, topluluklar ve toplum için geniş kapsamlı faydaları vardır. Ortaya çıkan araştırmalar, okul dışı öğrenmenin çocukların sosyal-duygusal işleyişini ve davranışsal sağlığını iyileştirebileceğini, fiziksel aktiviteyi artırabileceğini, akademik öğrenmeyi ve bilişsel işleyişi artırabileceğini ve öğrenme motivasyonunu artırabileceğini göstermektedir (Oberle, Zeni, Munday ve Brussoni, 2021, 251).

Birçok türü olan okul dışı öğretim etkinliklerinden bir tanesi de doğa eğitimidir. Doğa eğitimi, öğrencilerin yakın ve uzak çevresindeki doğal ve beşeri yaşam alanlarını keşfetmelerine ve korumalarına yardımcı olmak için planlı eğitim etkinlikleridir. Doğa eğitiminin temel amacı; bireyin doğal ortamı algılamasını sağlamak, çevreye ilişkin değer ve davranışlarını olumlu yönde etkileyerek doğal çevreyi koruma ve kullanma ile ilgili duyarlılığı geliştirmektir (Başal, 2003, 366). Küçük yaşlardan itibaren verilmeye başlanacak doğa eğitimi bireylerin doğayı daha iyi tanımalarına, onu sevip korumalarına, olumlu tutum kazanmalarına daha fazla katkı sağlayacaktır.

Doğa eğitimi eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme becerilerini etkili bir şekilde artırır. Doğa eğitimi insanları bireysel olarak meşgul ve motive eder, aynı zamanda onların bir çevre sorununun/konusunun farklı yönlerini değerlendirmek için bilgili olmasını ve sorumlu

kararlar almasını sağlar” (Disinger, 2001; Akt. Karatekin, 2011, 36). Dahası, doğuştan gelen merak ve keşif zevkiyle çevreyle doğrudan temas halinde bilgi geliştirme imkanı, çocuklara ‘hesaplanmış risk’ kavramını yönetmeyi öğrendikleri ve dayanıklılıklarını arttırdıkları zorlu aktiviteler sunmaktadır (Monti vd. 2019, s.868). Doğa eğitiminde dikkat edilecek husus, okul içi ve okul dışı eğitimi bütünleştirerek, özellikle çocukların doğayı keşfetmelerini sağlayacak doğa deneyimlerini teşvik etmektir. Ayrıca çocuklara verilecek doğa eğitimi yalnızca doğal unsurların tanıtılmasına yönelik olmamalı, doğanın ilişki düzenini, doğadaki çeşitliliği kavramayı da içermelidir. Böylece çocuklar doğadaki canlı ve cansız unsurlarla birlikte, insanın da, bir bütün olan doğa içerisindeki yerini keşfedebileceklerdir (Köşker, 2013, 343).

Okul dışı öğretim türlerinin eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanılabileceği derslerin başında sosyal bilgiler dersi gelmektedir. Sosyal bilgiler dersinin tarih, coğrafya, ekonomi, hukuk gibi sosyal bilimlere ait konuların yansıtıldığı bir ders olarak sadece sınıf içi faaliyetlerle öğretilmesi bir eksiklik olacaktır. Bu nedenle sosyal bilgiler dersinin okul dışında da öğretilmesi ünitelerde geçen kazanımların gerçekleştirilmesinde önemlidir. Okul dışı öğretimin sosyal bilgiler dersinde kullanılması ile öğrencilerin ilk elden yaşantılar elde etmesi sağlanacaktır. Sosyal bilgiler dersi konularıyla yakın çevrede bulunan doğal, tarihi, kültürel özellikler ilişkilendirildiğinde ve öğrenme etkinlikleri bu alanlardaki özelliklere göre şekillendirildiğinde öğrenciler yaparak, yaşayarak, keşfederek öğrenme imkânı bulacaklar ve bu sayede öğrenme daha kolay, daha kalıcı hale gelecek ve öğrencilerin öğrenme sürecinde daha aktif rol almaları sağlanacaktır (Akcan, 2010, 15).

Sosyal bilgiler öğretiminde kullanılabilecek okul dışı öğretim ortamlarından biri de doğa eğitimidir. Öğrencilerin çevrelerindeki mekânsal sorunları analiz edebilmeleri, çözüm önerileri üretebilmeleri ve çevresini, ülkesini ve doğayı tanımaları sosyal bilgiler öğretiminin amaçları arasında yer almaktadır. Bu amaçlara ulaşabilmek için kullanılacak yöntem doğa eğitimi ve arazi çalışmalarıdır. Planlı ve amaçları belirlenmiş bir etkinlik olarak yapılacak okul dışındaki bir eğitim, her zaman sınıf ortamındakinden daha dikkat çekici olacaktır. Böyle bir etkinlikte öğrencinin dikkati dış dünyadaki olay ve varlıklara yönelecektir. Bu etkinlikler çerçevesinde çoğu kez öğrencileri dağ, orman, sulak alan mağara, vadi gibi doğal oluşumların yanı sıra; müze, tarihsel eserler, kültürel ortamlara da götürmek mümkündür. Bu ortamlarda yapılacak etkinlikler doğa, doğal süreçler, insan-doğa etkileşimi gibi olgu ve olayların anlamlandırılması açısından önemli olacaktır (Meydan, 2015, 266-274).

Konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde Türker, Ünaldı ve Karagüç (2020) çalışmalarında lisans 3. sınıf öğrencileri ile gününbirlik yapılan arazi çalışması yapmışlardır. Sezen Vekli (2019) çalışmasında biyoçeşitlilik üzerine arazi gezisi etkinliği yapmıştır. Bu çalışmaların yanı sıra doğal ortamda bulunmadan doğa eğitimi üzerine Karapınar ve Arıbaş (2019) ile Yıldırım (2021) tarafından, mekânsal düşünme üzerine Şanlı (2019) tarafından çalışmalar kaleme alınmıştır. Doğa eğitimine yönelik yapılan çalışmaların teorikten çok uygulamaya yönelik yapılması eğitim alanına daha fazla katkı sunacaktır. Bu çalışmada yapılan etkinlikler 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki ‘Yaşadığımız Yer’ ünitesinde yer alan kazanımları doğa eğitimi aracılığıyla kavramasını sağlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

2. Yöntem

Coğrafya konularının öğretiminde özellikle doğa eğitiminde yaparak ve yaşayarak öğrenmeyi gerçekleştirebilmek adına gezi yöntemi kullanılmaktadır. Gezi yöntemi sınıf içi çalışmalarını tamamlamak ve daha anlamlı kılmak amacıyla bir olayı, olguyu veya varlığı bulunduğu tabii şartlar içerisinde, bir rehber gözetiminde, planlı ve amaçlı bir şekilde gözlemleyerek, bu olay ve olguları derinliğine inceleme ve bunlar üzerinde değerlendirme yapmayı sağlayacak bir yöntemdir (Aydın, 2019, s.73).

Bu etkinlik 4. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programı içerisinde yer alan “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı ‘Yaşadığımız Yer’ ünitesinde yer alan mekân algılama becerisi ve doğa sevgisi değeri ile “Çevresinde gördüğü doğal ve beşeri unsurları ayırt eder.” kazanımına yönelik olarak tasarlanmıştır.

Çalışmada bu kazanımın doğa eğitimi yoluyla verilmesi amaçlanmış, çalışma 2015-2016 eğitim öğretim yılı 2. döneminde Kastamonu merkezde yer alan bir ilkokulda gerçekleştirilmiştir. Uygulamaya 43 öğrenci katılmış, uygulama süreci sınıf öğretmeni tarafından yürütülmüştür.

3. Bulgular

Dersin giriş aşamasında öğrencilerin doğal ve beşeri unsurlar ile ilgili ön bilgilerini yoklamak için “Eşyaları Tanıyorum, Nereden Geldiklerini Biliyorum” adlı kavram haritası kullanılmıştır. Bu kavram haritası ile günlük yaşamımızda kullandığımız tüm eşyaların aslında doğal ya da beşeri bir unsur olduğu öğrencilere fark ettirmek istenmiş, konu ile ilgili bilgi seviyeleri ölçülmüştür. Öğrencilerin bu kavram haritalarını doldurmaları 15 dakika sürmüş, bu süreçte öğretmen sorusu olan öğrencilere rehberlik etmiştir.

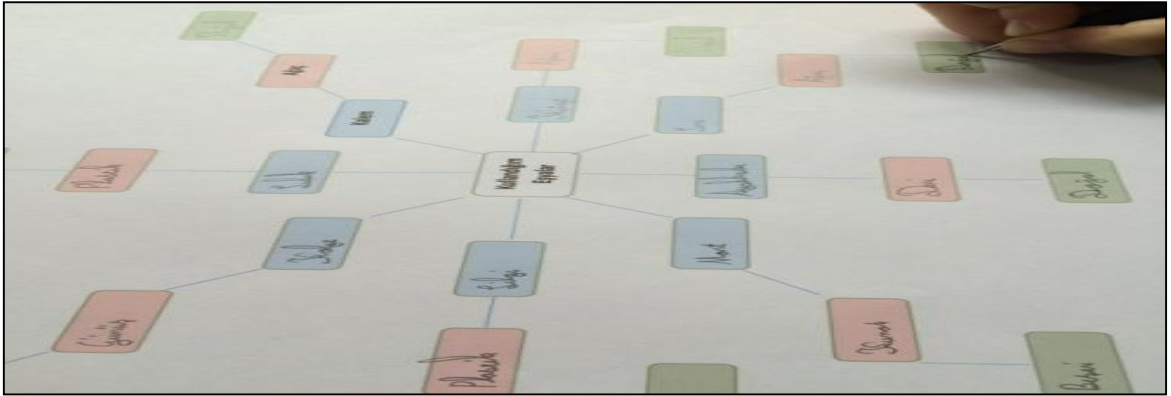

Foto 1. Öğrenciler “Eşyaları Tanıyorum, Nereden Geldiklerini Biliyorum” Adlı Kavram Haritasını Doldururken

Etkinlik tamamlandıktan sonra kavram haritasının en dışında yer alan kutucukların çoğunun doğal unsur çıktığı tespit edilmiş, günlük yaşamımızda en çok kullandığımız (kalem, defter, kitap, kıyafet, masa, sıra vb...) eşyaların aslında bir doğal unsur olduğuna ve doğal unsurların insan hayatı için önemine ve vazgeçilmezliğine vurgu yapılmıştır. Dersin ikinci basamağında öğrencilerle birlikte hatıra ormanı oluşturmak üzere yola çıkmıştır. Yolda giderken öğrencilere gezi sırasında karşılaştıkları doğal ve beşeri unsurları not etmeleri için iki adet çalışma kağıdı dağıtılmış, öğrenciler yol boyunca gördükleri doğal ve beşeri unsurları bu kağıtlara yazmışlardır.

Foto 2. Öğrenciler Gezi Sırasında Karşılaştıkları Doğal ve Beşeri Unsurları Ayırt Etme Çalışma Kağıdını Doldururken

Hatıra ormanı oluşturulacak köye varıldığında öğretmen, öğrencilere üzerinde “doğal unsur” ve “beşeri unsur” yazılı olan kağıtları dağıtmış ve gördükleri uygun alanlara bu kağıtları koymalarını istemiştir. Öğrenciler ormanlık alanda buldukları beşeri unsurları bir araya getirip üzerine “beşeri unsur” kağıdını (fotoğraf 4), gördükleri doğal unsurların üzerine de “doğal unsur” kağıdını (fotoğraf 3) koymuşlardır.

Foto 3. Öğrencilerin Gördükleri Doğal ve Beşeri Unsurlar

Daha sonra fidan dikilecek alana geçilmiş ve Orman Bölge Müdürlüğü'nden temin edilen çam fidanları hep birlikte dikilerek hatıra ormanı oluşturulmuştur.

Foto 4. Öğrenciler Fidan Dikerken

Bu aşamada öğretmen ağacın bölümleri, yaşamak için nelere ihtiyaç duydukları, nasıl alanlarda yaşayabilecekleri hakkında öğrencileri bilgilendirmiştir. Daha sonra ağaç kostümü giydirilen bir öğrenci ile diğer öğrenciler doğaçlama diyaloglar yapmışlardır.

Foto 5. Öğrenciler Diyalogda

Etkinlik tamamlandıktan sonra tekrar okula dönmüş, dersin dördüncü basamağında öğrencilerden gördükleri, yaşadıkları bu süreç ile ilgili hikaye yazmaları istenmiştir.

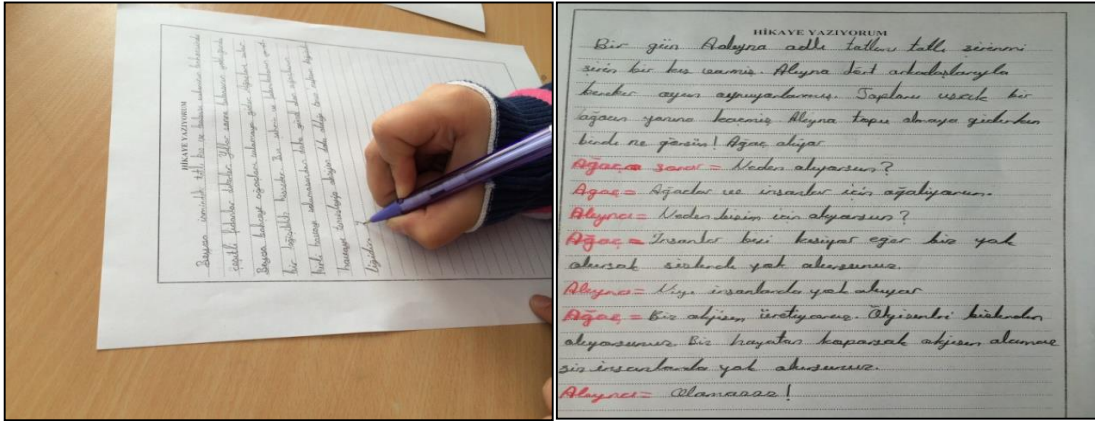

Foto 6. Öğrenciler Hikaye Yazarken

Hikayeler sınıfta okunduktan sonra bazı öğrenciler konu ile ilgili karikatür çizmek istediklerini belirtmiş ve dersin son 10 dakikasında yaşadıklarını karikatürize etmişlerdir.

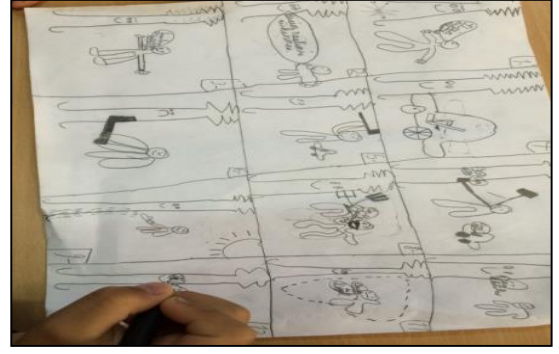

Foto 7. Öğrenciler Karikatürlerini Çizerken

Dersin dördüncü basamağının sonunda öğrencilerin mekanı algılama becerilerinin tespiti için “Farklı Mekanlardaki Duygularım” adlı çalışma kağıdı dağıtılmış, öğrencilerden okul ve binalar arasındaki, trafikteki, köydeki ve ormandaki duygularını yazmaları istenmiştir.

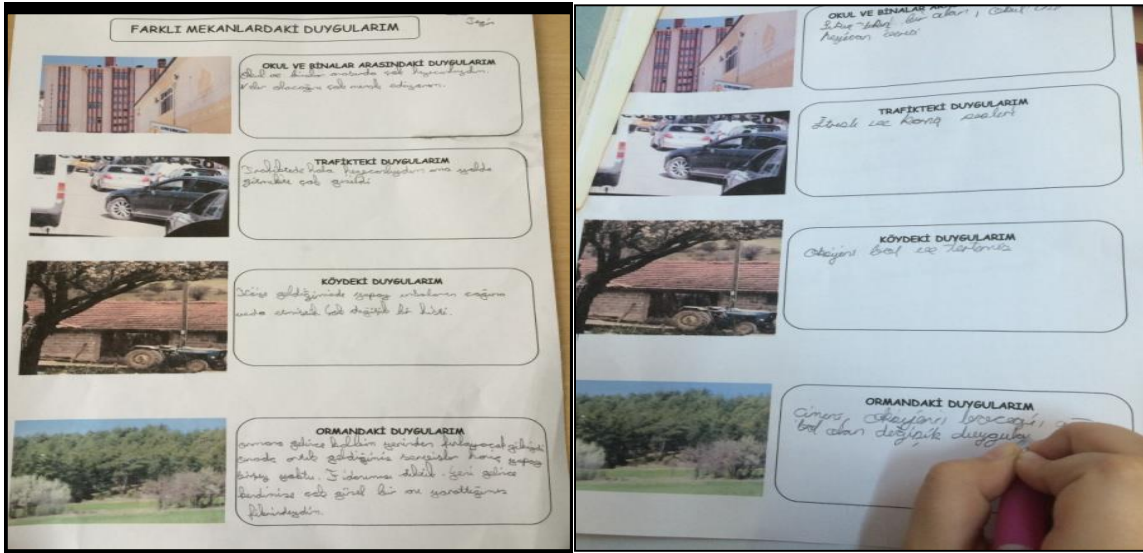

Foto 8. Öğrenciler Farklı Mekanlardaki Duygularını Yazarken

Dersin son basamağında “Ağaç ile Soru-Cevap” adlı çalışma kağıtları ile öğretmenin fidan dikerken verdiği bilgilerin ne kadar anlaşıldığı değerlendirilmeye çalışılmıştır.

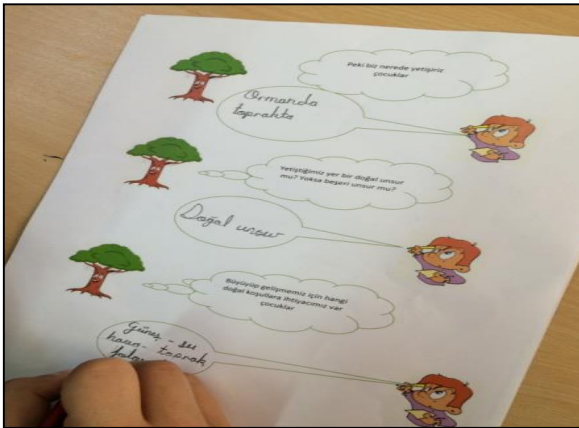

Foto 9. Öğrenciler “Ağaç İle Soru-Cevap” Çalışma Kağıdını Doldururken

Son olarak öğrencilerden gezi sırasında karşılaştıkları doğal ve beşeri unsurların sıklık tablosunu ve sütun grafiğini oluşturmaları istenmiştir.

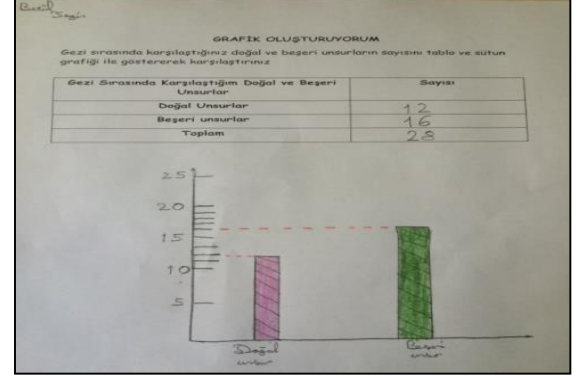
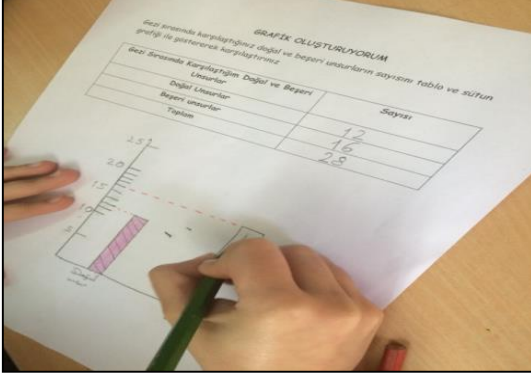

Foto 10. Öğrenciler Grafik Oluştururken

Tablo ve grafikler tamamlandıktan sonra teker teker incelenmiş ve karşılaşılan beşeri unsurların doğal unsurlardan fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun nedeni ile ilgili sınıf tartışması yaptırılmış, olması gereken hakkında sorular sorulmuş, doğal unsurların artırılmasında bize düşen görevler hakkında fikirleri alınmış; böylelikle öğrencilerin yaşadıkları çevreye daha duyarlı olmaları sağlanmaya çalışılarak derse son verilmiştir.

4. Tartışma ve Sonuç (Koyu ve 11 punto)

Okullar sadece çocukların ihtiyacı olan bilgilerin öğrenildiği bir yer değil aynı zamanda hayata dair bir takım tutum, değer, beceri ve davranışların da kazanılacağı bir çevre olmalıdır (Karatekin ve Çetinkaya, 2013). Ancak bu tutum, davranış, beceri ve değerler sadece okul duvarları içinde kazandırılmaz. Özellikle öğrencilerin çevreye yönelik tutum ve davranışlarını geliştirmeyi amaçlayan doğa eğitimi ancak okul dışı öğrenmeyle etkili bir şekilde verilebilir.

Doğa eğitimi aynı yaşam alanını paylaşan insanların doğaya karşı hassas davranmalarını öğrenmeleri açısından önemli bir eğitim etkinliğidir. Özellikle küçük yaşlarda insanlara kazandırılacak doğa sevgisi daha kalıcı ve etkili olacaktır. Doğa sevgisini kazanmada insanları yaşadıkları mekânı algılama beceri düzeyleri önemli bir yer tutmaktadır. Mekânı algılama becerisi ve doğa sevgisinin öğrencilere kazandırılmasında sosyal bilgiler dersinin ayrı bir yeri bulunmaktadır.

Sosyal bilgiler dersinde ders dışı etkinliklerden olan doğa eğitimi etkinliğinin uygulandığı bu çalışmada öğrencilere eğlenceli, yaparak ve yaşayarak öğrenme deneyimi yaşatmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı ‘Yaşadığımız Yer’ ünitesinde yer alan mekânı algılama becerisi ve doğa sevgisi değeri ile “Yaşadığı çevredeki doğal ve beşerî unsurları ayırt eder.” kazanımına yönelik etkinlikler uygulanmıştır. İlk olarak dersin giriş aşamasında öğrencilere “Eşyaları Tanıyorum, Nereden Geldiklerini Biliyorum” adlı kavram haritası etkinliği yaptırılarak bilgi düzeyi tespit edilmeye çalışılmıştır. Daha sonra öğrencilerle ‘Hatıra Ormanı’ faaliyeti kapsamında gezi düzenlenmiştir. Yolculuk sırasında öğrencilerden doğal ve beşeri unsurları ayırt etme çalışma kağıdı ile çevresinde gördükleri unsurları

sınıflandırmaları istenmiştir. Öğrenciler fidan dikimi sırasında doğaçlama drama yaparak eğlenerek öğrenme gerçekleştirmişlerdir. Gezi dönüşünde ise öğrencilerden bu etkinliğe yönelik hikaye yazmaları, karikatür çizmeleri ve duygularını ifade etmeleri istenmiştir. Son olarak “*Ağaç ile Soru-Cevap*” çalışma kağıdı ve grafik oluşturma etkinliği yapılmıştır.

Doğa eğitimi etkinliği öncesinde ve sırasında öğrencilerin etkinliğe karşı çok ilgili oldukları gözlenmiştir. Öğrencilerin çoğu zaman etrafında gördükleri ancak fark etmedikleri doğal ve beşeri unsurlara karşı dikkat düzeyleri artmıştır. Kendi aralarında tartışarak, iş birliği yaparak daha aktif katılım gerçekleştirmişler ve bunu eğitim sonrasında yapılan etkinliklerde göstermişlerdir. Yazdıkları hikayelerde doğal ve beşeri unsurları somut bir şekilde açıklamışlardır. Ayrıca öğrencilerin çevre temizliği, ağaçların korunması gibi konulardaki hassasiyetleri artmıştır. Fidan dikimi ile ağaçların büyüme ve gelişimlerinin çok uzun sürede gerçekleştiğini idrak etmişlerdir. Doğada kendilerine ait bir ağaca sahip olacak olmaları öğrencileri mutlu etmiştir. Türker, Ünal ve Karagüç (2020) çalışmalarında arazi çalışmasına katılan öğretmen adaylarının yeryüzü şekillerini kavrama ve tasvir etme becerilerinin arttığı sonucuna ulaşmışlardır. Ancak Yıldırım (2020) çalışmasında doğa eğitimine katılmış ve katılmamış sosyal bilgiler öğretmenlerinin doğa eğitimi hakkında bilgi ve görüşlerinde benzerlikler olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çalışmamız ve Türker, Ünal ve Karagüç (2020) çalışmaları okul dışı öğrenme olarak doğa eğitiminin daha aktif ve kalıcı bir öğrenme sağladığını göstermektedir.

Oberle vd. (2021) ifade ettikleri gibi okullarda ve okul bölgelerinde mesleki gelişimin planlanması ve uygulanmasını ve okul dışı öğrenimin eğitim fakültelerinin müfredatına entegre etmek önemli bir katkı sağlayacağı düşünülebilir. Bu fikre destek olarak Prince (2019) çalışmasında öğretmenlerin değerlerinin ve inançlarının gücünü, müfredat yorumuna açık bir yaklaşımı, uygun konuların önemini, risk yararı kültürünü ve olumlu girişimleri ilkokullarda başarılı okul dışı öğrenimi için temel bileşenler olarak tanımlamaktadır. Bunun gerçekleşebilmesi öğretmenlik eğitiminin temellendirilmesine dayanmaktadır.

Çalışmanın sonuçlarından hareketle şu öneriler getirilebilir:

- Okul dışı öğrenmeyi sağlayabilmek için öğretmenlerin yaşadıkları çevreyi daha iyi tanınması ve bu çevreyi sosyal bilgiler öğretim programı ile ilişkilendirerek öğrenme ortamının bir parçası haline getirmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Doğa eğitimi etkinliklerinin daha fazla yapılabilmesi için öğretmen ve okul idarilerine yetkililerin daha fazla yardımcı olmaları, uzun ve yorucu prosedürlerde düzenlenmeler yapmaları beklenmektedir.
- Öğrencilerin okul dışı etkinliklere katılımını sağlamak amacıyla özellikle ilkokul ve ortaokulda sosyal etkinlik dersleri okul dışı etkinlik şeklinde değiştirilebilir.

5. KAYNAKÇA

- Akcan, S. (2010). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Okul Dışı Çevre Eğitim Unsurları(Bilecik İli Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, F. (2019). Coğrafya dersi öğretim yöntem ve teknikleri ile bunların derslerde uygulama örnekleri (59-128), *Coğrafya Öğretimi-I* (Ed. Ülkü Eser Ünalı), Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Başal, H. A. (2003). *Okul Öncesi Eğitiminde uygulamalı Çevre Eğitimi. Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*, (Ed. M. Sevinç). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Fiorella Monti, Roberto Farné, Fabiola Crudeli, Francesca Agostini, Marianna Minelli & Andrea Cecilianı (2019). *The role of Outdoor Education in child development in Italian nursery schools*, *Early Child Development and Care*, 189:6, 867-882, DOI: 10.1080/03004430.2017.1345896.
- Heather E. Prince (2019). Changes in outdoor learning in primary schools in England, 1995 and 2017: lessons for good practice, *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 19:4, 329-342, DOI: [10.1080/14729679.2018.1548363](https://doi.org/10.1080/14729679.2018.1548363).
- K. Andrew R. Richards, Jennifer M. Jacobs, Zachary Wahl-Alexander & James D. Ressler (2018) Preservice physical education teacher socialization through an outdoor education field experience, *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 18:4, 367-381, DOI: 10.1080/14729679.2018.1483252
- Karapınar, B. Ç., & Arıbaş, K. (2017). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının doğa eğitimi hakkında metaforik algıları. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 40-66.
- Karatekin, K. (2011). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çevre Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karatekin, K. ve Çetinkaya, G. (2013). Okul Bahçelerinin Çevre Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi (Manisa İli Örneği), *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6 (27). 307-315.
- Köşker, N. (2013). İlkokul Öğrencileri Ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Doğaya İlişkin Algıları ve Sorumluluklarına Yönelik Düşünceleri, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 341-355.
- Meydan, A. (2015). Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretiminde Doğa Eğitimi (259-282), *Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretimi* (Ed. Ahmet Şimşek ve Selahattin Kaymakçı), Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Oberle, E., Zeni, M., Munday, F., & Brussoni, M. (2021). Support factors and barriers for outdoor learning in elementary schools: A systemic perspective. *American Journal of Health Education*, 52(5), 251-265.
- Sezen Vekli, G. (2019). Doğada tasarlanan sorgulama temelli bir bilim etkinliği: milli park'ın biyoçeşitliliği tehlikede!. *Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi*, 9(2), 150-163.
- Sjöblom, P., Eklund, G., & Fagerlund, P. (2021). Student teachers' views on outdoor education as a teaching method— two cases from Finland and Norway. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 1-15.
- Şanlı, C. (2019). Coğrafya öğretmen adaylarının mekânsal düşünme becerisine ilişkin görüşleri. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 3(3), 215-233.
- Şimşek, A. ve Kaymakçı, S. (2015). Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretiminin Amacı ve Kapsamı (1–13), *Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretimi* (Ed. Ahmet Şimşek ve Selahattin Kaymakçı), Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Tokcan, H. (2015). Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğrenme Teorileri (15-40), *Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretimi* (Ed. Ahmet Şimşek ve Selahattin Kaymakçı), Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Türker, A., Ünalı, Ü. E., & Karagüç, C. Ç. (2020). Arazi Çalışmalarının Coğrafya Öğretmeni Adaylarının Yeryüzü Şekillerini Kavrama ve Tasvir Etme Becerilerine Etkileri. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 144-161.
- Yıldırım, D. (2021). Doğa Eğitimine Katılmış ve Katılmamış Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Doğa Eğitimine Yönelik Bilgi ve Görüşleri. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 66-77.